

Handreiking instrumentkeus

Wat wil je doen?

- ☐ 1. Belangen en voorkeuren ophalen bij een (grote) groep
- ☐ 2. Voorkeuren en ideeën ophalen bij organisaties of personen met een groot belang
- ☐ 3. Voorleggen van een schets of plan
- ☐ 4. Laten beslissen
- ☐ 5. Terugkoppelen van de keuze

1. Belangen en voorkeuren ophalen bij een grote groep

Belangen en voorkeuren ophalen bij groep met een informatiebijeenkomst: het is soms verstandig om een groep tegelijkertijd te zien. Dit is efficiënt qua tijd en kan helpen met verwachtingen. Men ziet immers wat anderen vinden en kan dan al inschatten of het realistisch is dat de eigen voorkeur doorgaat. Het kan bij dit soort bijeenkomsten wel uitdagend zijn om van iedereen te horen. Middelen die je in kunt zetten:

- *Microsoft forms:* laat men inloggen op de telefoon en vragen beantwoorden. Het wordt direct zichtbaar wat er speelt in de hele groep. Microsoft Forms laat bijvoorbeeld veelgenoemde woorden groter zien in een 'woordwolk' of geeft direct weer hoeveel stemmen ergens voor zijn. Handig is dat je dit ook direct kan gebruiken voor de terugkoppelingsbrief! Gebruik dit template en vul zelf jouw eigen vragen in.
- *Briefjes schrijven:* laat iedereen vragen en ideeën opschrijven, haal deze op en geef de groep even pauze. Bundel de vragen en geef hier na de pauze voor de groep antwoord op. Zo voorkom je het 'kapen' van spreektijd door één persoon. Haal de toolkit bewonersbijeenkomst op bij de bodes – hierin vind je onder andere briefjes en stiften.
- *Keuzes maken met 'Over de streep':* Er zijn altijd tegengestelde belangen en niet alles kan. Om de inwoners dit te laten begrijpen, kun je ze keuzes voorleggen. "Meer parkeerplaatsen of meer groen?" Plak bijvoorbeeld een stuk tape over de grond en vraag mensen eroverheen te stappen om de keuze te maken. Als er mensen slecht ter been zijn kan dit ook door handen omhoog en naar beneden te doen. Haal de toolkit bewonersbijeenkomst op bij de bodes, met onder andere tape erin.

Belangen en voorkeuren ophalen met een enquête

Met een enquête haal je op een makkelijke manier op wat mensen belangrijk vinden en welke voorkeuren ze hebben. Het grote voordeel is dat je veel mensen tegelijk bereikt, waardoor je een goed beeld krijgt van de meningen in de buurt of gemeente. Een nadeel is dat niet iedereen reageert en je soms mist waarom mensen iets vinden.

- *Microsoft forms:* In microsoft forms kun je relatief simpel zelf een enquête maken. Je kunt in je browser direct inloggen met je emailadres en wachtwoord. We hebben dit template voor je klaargezet. Neem voor het eventueel plaatsen op de website en een plan voor de verspreiding contact op met de communicatieadviseur die betrokken is bij jouw initiatief.
- *Panel Brummen spreekt:* In Brummen hebben we een panel van betrokken inwoners die we om hun mening kunnen vragen. Om hen niet te overvragen, sturen we ze maximaal vier keer per jaar een bericht. Neem in een vroeg stadium contact op met team Communicatie om af te stemmen of het mogelijk is van het panel gebruik te maken. Let ook op dat in het panel mensen afkomstig uit het dorp Brummen, 60-plussers en hoogopgeleide mensen overgerepresenteerd zijn. Dit kan gedeeltelijk met statistische bewerkingen gecompenseerd worden.
- *Enquête op straat:* Het is ook mogelijk om op een drukke plek zoveel mogelijk mensen aan te spreken en op papier of digitaal hun antwoorden bij te houden. Het kan helpen om de aandacht te trekken door een leuke setting, bord met prikkelende vraag of simpelweg met iets te eten en drinken. Men kan ook stemmen met stickers op een poster of bord dat je meeneemt. In de praktijk zal dit eerder iets zijn wat je uitbesteedt, waarbij je in de uitvraag aan kunt geven het belangrijk te vinden een zo representatief mogelijke groep te spreken.

Belangen en voorkeuren ophalen door in gesprek te gaan

In gesprek gaan kan natuurlijk op heel veel manieren en plaatsen. Je kunt deze in drie varianten indelen:

- **Werkbezoek** Plan een fysieke bijeenkomst op een of meer strategische locaties waar een ontwikkeling plaatsvindt waar je het over wilt hebben of waar de doelgroep zich bevindt. Het voordeel is dat iedereen de situatie ter plekke kan zien, wat helpt bij het begrijpen van keuzes en impact. Vaak waarderen inwoners het erg dat de gemeente naar hen toekomt. Een nadeel is dat niet iedereen op de geplande tijd en locatie aanwezig kan zijn, waardoor sommige stemmen mogelijk niet gehoord worden. Ook is het in korte tijd onmogelijk om iedereen te spreken.
- **Schouw:** met partners (zoals Politie, boa, Sportkompas, Veluwonen of SWB) en bewoners door wijk / buurt lopen en signaleren en bespreken. Deze vorm is vooral geschikt om over de fysieke leefomgeving in gesprek te gaan.
- **Uitnodigen op gemeentehuis:** nodig een gemeenschap of sleutelfiguren uit om op het gemeentehuis langs te komen en elkaar te spreken. Dit geeft een officieel karakter aan het gesprek. Dat kan positief zijn omdat men zich gezien en gehoord voelt. Het kan ook een te hoge drempel zijn. Ook hierin is het vaak niet mogelijk iedereen persoonlijk te spreken.

Belangen en voorkeuren ophalen met creatieve methoden:

Er zijn ook veel verschillende creatieve vormen te vinden zoals:

- World Café, thematafels, Living Lab, Design Thinking Sessies, Serious Gaming, wijk safari, pop-up ontmoetingen, buurt-picknick of ontbijtsessie, Virtual Reality (VR) participatie, fotowedstrijd, toekomstverhalen, Lego of maquette bouwen, post-it wand, ansichtkaartactie, ideeënwedstrijd of een gebiedspaspoort. Google vooral wat je aanspreekt en kijk of je het kunt toepassen.

2. Informatie ophalen bij organisaties of personen met groot belang

Individuele zorgen, risico's, behoeftes en wensen ophalen bij organisaties of personen met een groot belang: voor (belangen-) organisaties of inwoners met een groot belang, is een gesprek vaak het meest efficiënt. Denk bijvoorbeeld aan de direct aanwonenden van een nieuw asielzoekerscentrum of Veilig Verkeer Nederland. Dit kan door:

- langs de deur(en) te gaan
- telefonisch
- in een Teams meeting
- tijdens een bestaand overleg.
- **Klankbordgroep** Vraag een groep betrokken inwoners of andere belanghebbenden om gedurende het proces mee te denken en advies te geven. Het voordeel is dat je

diepgaandere inzichten krijgt dan in korte gesprekken of een enquête. Het nadeel is dat door de grotere inzet die je vraagt, men eerder afhaakt. Wees vooraf duidelijk over de inzet die je vraagt en houd rekening met uitval door voldoende deelnemers te werven.

- **Dorps-, wijk- en adviesraden (zoals de MAR)** De raden weten we vaak al goed te vinden voor participatie. Een aandachtspunt is wel dat we hen vroegtijdig in ons proces betrekken. Doordat dit een bestaande structuur is, kost het minder tijd dan het oprichten van een nieuwe klankbordgroep. Kijk bij de stakeholdersanalyse voor een lijst van de raden in onze gemeente. Participatie met de raden vervangt geen brede participatie met inwoners. Ze vormen geen officiële vertegenwoordiging van de inwoners in hun gebied.

3. Voorleggen van een plan of schets

Je hebt een plan of schets en wil hier feedback op. Misschien is er in een eerdere fase ook participatie geweest. Nodig dan vooral de deelnemers hiervan nog eens voor deze ronde uit.

Voorleggen ontwerpschets of plan: maak de plannen zoveel mogelijk concreet en zichtbaar en geef uitleg over de gevolgen voor de deelnemers. Beschrijf duidelijk welke invloed mensen nog kunnen hebben en welke kaders er zijn. Zowel jij als inwoners hebben er niets aan als ze allerlei wensen doorgeven die onmogelijk zijn. Geef voorbeelden van wat mogelijk is of leg keuzes voor. Dit kan:

- In een informatiebijeenkomst door een presentatie te geven over de plannen en wat er nog gekozen kan worden. Vraag mensen om te stemmen of hun mening te geven met een mentimeter of door op briefjes te schrijven. Vraag bij de bodes naar de toolkit bewonersbijeenkomst, waar stiften, stickers en templates voor posters inzitten. Voor een mentimeter hebben we ook een template voor je klaarstaan.
- in een inloopbijeenkomst met posters met vragen, stellingen of uitleg waarop men post-it's kan plakken met vragen of wensen of kan stemmen door middel van stickers plakken. Vraag bij de bodes naar de toolkit bewonersbijeenkomst, waar stiften, stickers en templates voor posters inzitten.
- met reactieformulieren. Stuur een brief met de plannen en een toelichting en voeg hier een fysiek formulier en een QR-code naar een online formulier aan toe. Stel een aantal gerichte vragen waarop je antwoord wil en krijg er per persoon antwoord op. Omdat jij er niet fysiek bij bent om eventuele vragen te beantwoorden, moet dit extra duidelijk zijn. Bekijk hier de voorbeeldbrieven, waar ook een brief met reactieformulier bij zit.

4. Laten meebeslissen of meewerken

Je hebt een plan, initiatief, concept of aantal opties en er moet een keuze gemaakt worden. Er zijn verschillende manieren om inwoners te laten beslissen (binnen de kaders die er zijn natuurlijk):

Samenwerkssessies bieden het voordeel van directe interactie tussen belanghebbenden, wat snel leidt tot gezamenlijke inzichten en oplossingen. Een nadeel is dat het lastig kan zijn om een diverse groep tegelijk bijeen te brengen, vooral bij grotere projecten. Deze werkvorm is het meest geschikt wanneer verschillende belanghebbenden snel tot gezamenlijke oplossingen moeten komen. Organiseer een bijeenkomst met relevante belanghebbenden en bereid gerichte vragen voor om gezamenlijk oplossingen te ontwikkelen.

Klankbordgroep heeft als voordeel dat een groep gedurende het proces betrokken blijft en continu waardevolle feedback levert. Het nadeel is dat zo'n panel niet altijd een volledig representatieve afspiegeling van de gemeenschap is. Het is geschikt wanneer voortdurende input nodig is van een specifieke groep belanghebbenden. Stel een diverse groep van belanghebbenden samen en vraag of ze bereid zijn gedurende het proces vragen te beantwoorden en advies te geven.

Participatieplatforms zoals OpenStad.org bieden het voordeel van een breed bereik en stellen inwoners in staat om op hun eigen tijd ideeën te delen op vaak makkelijke, intuïtieve en/of visuele manieren. Het nadeel is dat niet iedereen digitaal vaardig is of toegang heeft tot dergelijke platforms. Deze werkvorm is geschikt wanneer veel input van een diverse groep gewenst is, vooral op afstand. Betrek iemand van communicatie om een pagina op te zetten voor jouw initiatief.

Co-creatie workshops stimuleren creatief denken en het gezamenlijk ontwikkelen van oplossingen. Een nadeel is dat deze sessies tijdrovend kunnen zijn en actieve participatie van alle betrokkenen vereisen. Ze zijn geschikt wanneer complexe vraagstukken opgelost moeten worden en diverse perspectieven nodig zijn. Organiseer interactieve workshops waarbij beleidsmakers en inwoners gezamenlijk werken aan creatieve oplossingen voor een bepaald vraagstuk.

Serious gaming maakt complexe onderwerpen toegankelijk en zorgt voor betrokkenheid, maar het nadeel is dat niet iedereen zich comfortabel voelt bij games of spelvormen. Deze werkvorm

is geschikt wanneer een speelse en interactieve manier van leren en beslissen gewenst is. Ontwikkel of maak gebruik van een bestaande game of simulatie die bewoners en andere belanghebbenden in staat stelt om participatief complexe kwesties te verkennen.

Buurtbudgetten. Deze werkvorm is geschikt als er relatief veel ruimte is voor inwoners om keuzes te maken. Stel een lokaal budget beschikbaar voor bewoners om voorstellen in te dienen en beslissingen te nemen over de besteding ervan. Het is handig om hierbij te werken met keuzes voorleggen 'Groen of parkeerplaatsen?' en visueel te maken hoeveel geld er uitgegeven is. Bijvoorbeeld met een winkelmandje. Het budget is immers beperkt en kan maar één keer uitgegeven worden.

5. Terugkoppelen wat is gedaan met de inbreng van participanten

Terugkoppelen doe je vóór de uitvoering. Hierna blijf je communiceren over de uitvoering. Dit is geen participatie meer.

- **Brief:** Stuur een brief naar inwoners. Koppel daarbij terug welke wensen, ideeën of belangen er zijn opgehaald, welke keuzes er zijn gemaakt en waarom. Het is belangrijk dat mensen kunnen teruglezen wat ze hebben aangedragen zodat ze zich gezien en gehoord voelen. Vraag eventueel om hulp bij de adviseurs participatie of communicatieadviseur bij een groter project.
- **Bijeenkomst:** organiseer een bijeenkomst om uitleg te geven over de gemaakte keuzes. Geef bijvoorbeeld een presentatie en zorg dat er gelegenheid is voor vragen. Maak duidelijk dat er geen ruimte meer is voor veranderingen.
- **Livestream:** Zet een livestream op voor evenementen of bijeenkomsten, zodat mensen die niet fysiek aanwezig kunnen zijn, alsnog mee kunnen kijken en betrokken blijven.
- **Infopunt in de wijk:** Zet een informatiepunt op in de wijk waar bewoners op een toegankelijke manier meer te weten kunnen komen over projecten of initiatieven.
- **Digitale platforms of projectwebsite:** Maak gebruik van een platform of website. Verzamel veelgestelde vragen en geef hier antwoord op. Geef updates over de status.

In gesprek?

Wil je graag advies? Neem contact op met de adviseurs participatie.

Neem dan contact op met Saskia van Bon of Servercan Akbayir. Dat kan via participatie@brummen.nl of:

Saskia van Bon

- telefoon 06 28 16 58 32
- e-mail s.vanbon@brummen.nl

Servercan Akbayir

- telefoon 06 39 61 29 30
- e-mail: s.akbayir@brummen.nl